

Léta mého dětství v Tišnově: 1930–1946

JAN ŠMARDA

Část první

Úvodem

Jako dárek k vánocům 2015 jsem svým dvěma dětem, Zdence (MUDr. Zdenka Adamová, pediatr) a Honzíkoví (prof. RNDr. Jan Šmarda, CSc., experimentální biolog) a jejich dětem, svým vnučkám Zuzance a Haniče Adamové a Aniče a Danielce Šmardové, napsal hrst vzpomínek *Obrázky z mého dětství v Tišnově (1930–1946)* – jakési svědectví o tom, co jsem prožil v prvních 16 letech svého života. Uvědomil jsem si, že moje dětství bylo zcela jiné než jejich – už prostě proto, že svět byl zcela jiný a že v něm žili zcela jiní lidé než dnes, lidé uznávající hodně odlišný řád hodnot než dnes oni, ve smyslu pozitivním i negativním. Tento text má 35 stránek. A protože jsem si během dlouhých více než dvaceti let postupně zvykl napsat leccos, co jsem prožil a co jsem pokládal za zajímavé, také pro čtenáře Universitas, vybral jsem také z těchto vzpomínkových 35 stran o svém dětství prožitém ve středisku moravského Podhoráčka, v okresním městě Tišnově, užší výběr, nadepsaný *Léta mého dětství v Tišnově: 1930–1946*. Byla to pro mne doba, kdy se začaly mé životní zkušenosti formovat do mého řádu hodnot. A i Tišnov dnes vypadá hodně odlišně od tehdejšího.

Tolik na vysvětlenou.

Prof. MUDr. Jan Šmarda, DrSc.

Tišnov, jak jsem jej znal

Narodil jsem se sice v Brně (29. srpna 1930), ale jen proto, že mne maminka přijela porodit do brněnské porodnice na Obilním trhu. Ale domov mých rodičů byl v Tišnově. A tam jsem strávil celé své dětství – až do končící puberty; teprve po válce, na jaře 1946 jsme se přestěhovali do Brna.

Můj tatínek byl odborným učitelem na měšťanské škole chlapecké v Tišnově. Učil přírodopis a počty – přičemž byl vynikajícím biologem (živá příroda – a zejména rostlinstvo – byla jeho světem, kterému dokonale rozuměl a který miloval), matematikem však byl průměrným; počty učil jen z nutnosti, dané systémem vzdělávání na učitelském ústavě, který absolvoval. Teprve při svém učitelském povolání na školách na tišnovském okrese dálkově vystudoval Přírodovědeckou fakultu Masarykovy univerzity v Brně – a až roku 1938 byl tehdejším rektorem

této univerzity Arne Novákem promován doktorem přírodních věd (RNDr.). Maminka, maturantka dívčího reálného gymnázia v Brně na Mendelově náměstí, byla vládkyní domácnosti; zaměstnána nebyla. Maminka byla výborná kuchařka; měla rodinnou školu své starší sestry, tety Běly. A tak, když byla k obědu třeba voňavá, masná vepřová, tatínek zpravidla kumuloval svůj požitek tím, že mne s půllitrovou sklenicí poslal pro pivo do hostince pod radnicí. Já jsem byl prvním ze dvou dětí (synů) svých rodičů; 20. dubna 1933 ke mně přibyl bratr Jiří.

Tišnov bylo okresní město; v roce 1930 dosáhl počtu 4212 obyvatel. Je uložen v podhůří Žďárských vrchů Českomoravské vrchoviny na levém břehu řeky Svratky, spěchající Tišnovskem od severozápadu k jihovýchodu, do Dolnomoravského úvalu. Tišnov postupně vyrůstal od pobřežních niv Svratky vzhůru, do jakéhosi širokého sedla mezi dvěma zalesněnými vrchy – Květnicí na severozápadě a Klucaninou na jihovýchodě – jemuž vévodí ranně gotický kostel sv. Václava. A přes ulici od něj (jménem ulice Školní, protože začínala nejstarší tišnovskou školou – chlapeckou měšťankou, kde táta učil) jsme v čísle popisném 35, v 1. poschodí, bydleli. „Náš“ dům byl obecním činžákem – ve dvou poschodích nad přízemím i v přízemí samotném měl po čtyřech bytech, určených hlavně státním zaměstnancům (úředníkům, četníkům, učitelům a profesorům gymnázia). Bydlelo v něm tedy celkem 12 rodin. Na dvoře jsme měli pumpu s dobrou vodou, jakkoliv i voda z našeho obecního vodovodu, pramenící nad Tišnovem směrem na Železné, pod Klucaninou, byla výborná. Náš byt měl dva pokoje: větší se stal ložnicí a menší tátovou pracovnou a vůbec – společenskou místností. Koupelnu neměl žádný byt v domě. Nicméně jsme se vždy v sobotu večer všichni koupali. Ve výklenku chodby v každém poschodí – cestou k WC (záchody pro dvě sousední rodiny byly společné!), byl prostor pro větší, méně snadno přenosné, nicméně potřebné předměty, mj. jízdní kola – a tam stály opřeny o stěnu také naše dřevěné troky. A ty musel tatínek pro koupání vždy přenést do kuchyně. Na sporáku se ve velkém desetilitrovém hrnci ohřála voda až téměř k varu, nalila se do troků, zředila studenou vodou z kohoutku na vhodnou vlažnou teplotu – a pak jsme se do slasti koupele v trokách nořili postupně všichni čtyři – v pořadí od nejmladšího k nejstaršímu. Po každém vykoupaném se voda v trokách více nebo méně vyměnila – a prázdné troky odnesl táta zase na jejich místo.

Bezprostřední okolí „našeho“ domu bylo příjemné. Chodníky ve městě ještě nebyly dlážděné, ale půda jejich povrchů byla rovná a dešťovou vodu vsakovala rychle. Vlevo od vstupu do průchodu ke vstupním dveřím do domu mezi předzahrádkami jsme my kluci každoročně vítali jaro vyhloubením důlku na kuličky uprostřed chodníku. Parčík, který obklopoval kostel ze tří stran, tvořily velké čtverce trávníku, mezi nimiž vyrůstaly krásně vzrostlé, zdravé kaštiny, na jaře bohatě kvetoucí a na podzim nás štědře obdarovávající zralými plody na hraní. Jižní bok tohoto parčíku tvořila kostelní hradba s vysokým drátěným plotem nahoře, z vnější strany – z farské zahrady – zpevněná kamennými pilíři. Z nich dva byly pro nás kluky výzvou k dosti krkolomnému lezení do farské zahrady na tamní

šťavnaté hrušky máselnice, když nadešel jejich čas. Přes plot byl krásný panoramatický výhled na dolní, jižní část Tišnova a jeho nejbližší okolí za řekou.

V Tišnově už fungovalo několik malých továren soukromých podnikatelů, spíše výroben, značících začátky průmyslu: byla zde firma FULGUR, vyrábějící jednoduché elektrické stroje, Moukova výroba provazů, Řezáčova textilka na výrobu šátků, pálenice ovoce, mlýn, jménem mlýn Červený, pražírna kávy Demeter, Fetterova výroba sodovek a limonád, Hejllova továrna na hospodářské stroje, Mudrochova továrna na dozické zámky, Müllerova továrna na kožené zboží, Brabcova pila a výroba nábytku, Hájkova továrna na lyže, asi pět cihelen, městská říční elektrárna a lihovar. Ty všechny co do významu předčila Kopřivova papírna, která ovšem dýmala až na druhém břehu Svatky, v Předklášteří. Tuto továrnu, městskou elektrárnu a Červený mlýn spojoval ze Svatky vyvedený říční náhon. Téměř všechny tyto tišnovské průmyslové podniky vyrostly rozptýleny na jižní periferii města, co nejbliže ke Svatce a jejímu už zmíněnému náhonu, i ke trati. Starostou města byl tehdy Alois Řezáč.

Ze škol tam prospívalo reálné gymnázium, střední hospodářská škola, živnostenská škola, už zmíněná chlapecká a dívčí měšťanka a obecné školy – chlapecká i dívčí. V Předklášteří byla renomovaná klášterní hospodyňská škola pro děvčata. Pod Klucaninou, na konci Riegerovy ulice, bylo Kuthanovo sanatorium. Město krášlila secesní radnice, funkcionalistická spořitelna a zmíněný gotický kostel sv. Václava, se sídlem faráře. Ozdobou horního náměstí byly dvě starodávné

Tišnovské věže

kamenné kašny s vodou; bohužel ta horní, starší a archeologicky cennější, podlela výstavbě městského centra. Těsně za ní byla postavena budova Okresního soudu – a tak musela záhy ustoupit provozu na chodníku, aby nebylo třeba ji obcházet.

Ve městě byla sokolovna, vybavená nejen tělocvičnou a dvěma velkými hřišti, nýbrž i divadelním sálem pro tišnovské ochotníky (soubor Karas) a zájezdové soubory – a současně byla sálem kina Sokol. (Pokud jde o tělocvičnu a kino, k těm později přispěl Lidový dům – orlovna – svou duplicitou obou dvou, jen na jiné ideologické úrovni.) Blíže se nezmiňuji o nezbytných úřadech okresního města, počínaje magistráty obecním i okresním, ani o ordinacích dvou všeobecných lékařů.

Tišnov měl nádraží na jednokolejné trati Brno–Žďár nad Sázavou, na tzv. tišnovce. Ta se odchylovala od současné dvoukolejné, rychlíkové trati na této železniční lince jednak tím, že z Brna hl. n. do Králova Pole vedla přes Zábrdovice a nikoliv přes Maloměřice, přes Drásov a nikoliv Čebín. Nad Tišnovem pak zůstala v dosavadní poloze, ale v Tišnově je teď nutno přestoupit z jedné na druhou; tehdy totiž ještě neexistovala dvoukolejná, rychlíková trať z Tišnova tunelem v Mezihoří na Říkonín, Havlíčkův Brod (tehdy Německý Brod), Žďár, Kutnou Horu a Kolín do Prahy. „Rychlost“ tehdejší tišnovky byla příslovečná a byla terčem mnoha anekdot. Napadá mne jejich příklad: tišnovka si to supe dokopečka, je krásný jarní den a po cestě podél trati jde trhovkyně s nůší na zádech na tišnovský trh. Otevřeným oknem na ni z vagonu volá její souseď: „Teta, pojedte s náma!“ A teta odpoví: „Já nemožu, já spíchám!“ (Berte to, prosím, současně jako ukázkou podhorácké hanáčtiny.)

Tišnov – sokolovna

No, ale nezačal jsem tím nejdůležitějším, nač bych chtěl vzpomínat. Nejdůležitější bylo to zdravé a malebné, uklidňující prostředí.

Tišnov znamenal všeobjímající klid. O tišnovce už byla řeč. Tišnovské nádraží bylo jako v pohádce: několik paralelních kolejí, pospojovaných vyhybkami. Ty se s přehledem a v pohodlí přecházely; žádné podchody, byť by byly sebečistší a sebesvětlejší. Útulnou čekárnu v zimě vytápěla železná kamna na černé uhlí. Před nádražím rozjezd nejrůznějších soukromých autobusů, z nichž ani dva si nebyly podobné. Rozjížděly se paprscitě na všechny strany do vesnic Tišnovska, které na železniční trati neležely. Silnice, po nichž po těchto paprscích jezdily, byly ovšem prašné! Vždyť i obě tišnovská náměstí byla prašná – ale po obou stranách procházejících silnic vydlážděná kočičími hlavami. (Na horním, hlavním náměstí, stoupajícím do svahu, byly pod sebou už zmíněné dvě stejné, pohledné kamenné kašny s přijatelně čistou vodou.) Auta ještě téměř neexistovala, aspoň přes Tišnov téměř nejezdila. Po silnicích i náměstích jezdily jen povozy okolních sedláků, tažené koňmi či – méně často – kravami. Auta měli v Tišnově jen páni doktoři (lidští i veterinární) – a marně vzpomínám, kdo ještě; snad prof. Kubáček.

V nivě Svatky bylo sportovní hřiště AFK Tišnov, jehož fotbalová jedenáctka si dobře vedla v okresním přeboru I.a třídy. Do ligového klubu SK Židenice z ní přestoupilo křídlo (tuším, že pravé) Franta Hanák. V zimě se fotbalové hřiště i přílehlé tenisové kurty zčásti polévaly a při každoročních mrazech tak vytvářely krásná kluziště pro bruslaře a hokejisty, lemovaná sněhovými bariérami. Kluziště se polévalo i na hřišti u sokolovny.

Kulturní vyžití Tišnovanů obstarávala především právě sokolovna; vždyť dávala příležitost tišnovským ochotníkům svým divadelním sálem. Jejím kmenovým, každoročním hostem bývalo Horácké divadlo z Jihlavy, které přijíždělo se svými činohrami. Občas přijeli i herci z Brna či z Prahy. Vzpomínám si na Ladislava Boháče (s dalšími herci pražského Národního divadla) v titulní roli hry Rejthar. V Tišnově jednou hostovalo i Osvobozené divadlo s Voskocem a Werichem a s Ježkovým orchestrem. Tišnovští ochotníci sami si troufli na operu Viléma Blodka V studni (vzpomínám si, že jsem jim při této příležitosti dělal nápovědu) a na Smetanovu Prodanou nevěstu. Z Brňanů si vzpomínám na Rudolfa Waltera, ale už ne na hru, kterou do Tišnova přivezl. Mimo své divadelní povinnosti – soukromě – do Tišnova rád jezdil i Vlasta Burian s manželkou a do Kuthanova sanatoria Jaroslav Kvapil.

V Tišnově žil a měl atelier i akademický malíř Vysočiny, romantizující realista Josef Jambor; ten ovšem od jara do podzimu maloval hlavně ve své chalupě na Blatinách u Německého (dnes Sněžné), na Novoměstsku. Rovněž jsem v Tišnově často viděl zcela jiného, mladšího malíře, meditativního surrealistu Bohdana Lacinu, který sem často přijížděl do rodiny svého bratra Františka, češtináře, tátova kolegy na tišnovské měšťance.

Nejčastější, protože z „našeho“ domu u kostela nejbližší procházkou byla procházka na Klucaninu; tu jsme měli prochozenou dokonale, ze všech stran, a rádi

j sme tam chodili i se svými návštěvami. Často se u nás střídali všichni příbuzní, ať už z tátovy strany (hlavně z „Kuřima“) nebo z máminy (hlavně z Brna). Přírodní prostředí Tišnova lákalo všechny. Na Klucanině jsem si jako skaut roku 1945, po válce, už podruhé zlomil levou ruku při závodě v běhu z lesní cesty po svahu dolů, na úpatí. Na Klucanině jsem byl také jedinkrát v životě za školou (myslím, že jako tercián), když jsem zanedbal učení fyziky; a to jsem věděl, že jako jedničkář si to nemohu dovolit. Rodiče mne na jeden den (když jsem měl být vyvolán) omluvili pro nemoc a já se vytratil až nahoru do blízkosti rozhledny, s učebnicí v ruce. Snadno jsem se tam, v bezpečném a nerušeném klidu a v lesní vůni blízcího se léta za den naučil celou látku za druhé pololetí školního roku...

Rozhledna na nižším vrcholu Klucaniny – v nadmořské výšce 402 m (ten vyšší dosahuje 405 m) – byla dřevěná na kamenné podezdívce. Byla to vlastně jen dřevěná kostra se schody, byla otevřená, neměla – kromě podezdívky – žádné stěny. Byla postavena roku 1934. Postavil ji Klub českých turistů (KČT), na což se už dobře pamatuji, protože táta byl jeho funkcionářem. Slavnostní otevření se konalo nahoře na vyhlídkovém ochozu a zúčastnil se jej nejen starosta Tišnova a můj táta, ale i Vlasta Burian (který byl zrovna v Tišnově, kam – do penzionu Franke na Riegerově ulici vedle sokolovny – často rád přijížděl se svou manželkou a svým autem) a Gustav Frištenský. Rozhledna byla vysoká a elegantní, nicméně rychle chátrala a brzy jí začaly dřevěné schody vypadávat, často po skupinách za sebou. Moji rodiče se nikdy nedověděli, že to nás kluky na ni lákalo ze všeho nejvíc – mnohem víc, než překrásný a široký výhled na všechny strany, krásný hlavně směrem k severu, nahoru na Vysočinu.

V zimě se na Klucaninu chodilo lyžovat; blíže na Sychrov, déle to trvalo do Šatan, za sanatorium, na svah k Železnému. Běžecské lyže dosud nebyly, takže k lyžování byl nutný zasněžený svah, aby se mohlo jezdit s kopce. – V houbařské sezóně byla Klucanina plná hříbků a mnoha dalších hub. Na křemenáče (janky) jsme chodívali do břizek a ty byly nad sanatoriem. Rostly tam i jahody a na okrajích maliny, výše pak i borůvky. Když pokročilo jaro, chodívali jsme do těch břizek s krabicemi od bot – na chrousty, pro slepice.

Květnice dosahuje výšky 469 m nad mořem. A jakkoliv byla procházka na Klucaninu kvetoucí loukou vždycky idylická, výstup na Květnici byl vždy namáhavý a dramatický. Už samotný tvar hory Květnice působí na pohled velebně a při vší vážnosti mile. Vznikla už ve spodním devonu, tedy v prvohorách – a své stopy na ní zanechaly všechny následující geologické formace až po tu, kterou jsem mohl poznat já. Skladba jejích minerálů a hornin je nesmírně pestrá a jako hora působí svou botanickou a zoologickou ekologií na různých svých bocích různě a vcelku tedy velmi bohatě. Jejím nejnápadnějším biotopem je lesostep na jihovýchodním svahu, právě nad Tišnovem, která vznikla na vápencovém podloží a je pokryta rostlinami teplo- a suchomilnými, z nichž desítky tu nacházejí nejsevernější bod svého rozšíření v Evropě. Vápencová oblast přechází v nejvyšších partiích v šedý a narůžovělý křemenný pískovec a slepenec s vysráženým barytem; ten se zde

Pohled s Klucaniny na Tišnov, v pozadí Květnice

dříve těžil a jeho těžba zanechala na Květnici štoly. (Baryt, síran barnatý, je hornina, uplatňující se v celé řadě dnešních průmyslů, i ve stavebnictví. Je to bezbarvý, těžký a průsvitný materiál, tvořící veliké krystaly.) Centrem tohoto podloží je Velká skála, z níž vystupují velké krystaly ostrohranných hornin, jakkoliv vznikly sedimentárně. Z krystalických křemenců jsou tu hlavně ametysty, citriny a záhnědy. V této oblasti jsou i jeskyně tišnovského krasu, do nichž se v několika poschodích provrtaly i zmíněné hornické barytové štoly. Od Tišnova odvrácenou severozápadní část Květnice porostly vlhké doubravy, svažující se k Besénku. Tam už převládá žula a slepence. „Květnice – hora, Besének – voda: dražší než celá Morava“: toto pořekadlo je vepsáno do omítky tišnovské secesní radnice. (Říká se, že na Květnici se těžil nejen baryt, ale i stříbro, a že Besének býval zlatonosný.)

Cílem našich klukovských výprav bývaly právě ametysty v podloží Velké skály. Nebylo a asi není tišnovského kluka, který by si nenesl svým dalším životem krabičku vlastnoručně nasbíraných anebo z kamenných odštěpků Velké skály vytlučených velkých surových, ale krásně fialových krystalů ametystu.

Výlety na Klucaninu bývaly vždycky romanticky idylické a pohodlné (pokud jsme my, kluci, tajně nelezli na rozpadající se kostru rozhledny); šlo se nejčastěji na houby, na maliny nebo na jaře do břízek na chrousty pro slepice. Na takové hezké, ze všech stran svahy sevřené rovince jsme si, až jako gymnazisté, udělali svoje malé sportovní hřiště, kde jsme vzájemně závodili v různých (jakoby) lehkotletických disciplínách. Oproti různým aktivitám na Klucanině byly naše výstupy na Květnici spojeny vždy s více méně dramatickým dobrodružstvím. Především

byly mnohem namáhavější a časově náročnější. Květnice byla vzdálenější, vyšší, její svahy strmější – a její přímý výstup na nejbližší jihovýchodní stepní svah vždy znamenal značné zapocení. Na začátku jara se ovšem často chodilo na lesní západní svah nad Svratkou a nad tišnovkou, kam se muselo jít přes celé město a celou Jungmannovou ulicí až na uličku Pod Květnicí (dnešní jméno) a tou už strmě nahoru k Povondrově vile a výš a výš. Odměnil nás vlhký chládek jehličnatého svahu s bohatými koberci rozkvétajících a vonících fialek. Ale chtěli jsme vždycky udělat radost svým maminkám.

Pokud bychom v určité výši nad Tišnovem z této výstupové cesty z ulice Pod Květnicí odbočili v ostrém úhlu po mírně stoupající vrstevnici doprava, vstoupili bychom na značenou naučnou stezku, kterou vymyslel a základními vysvětlujícími vývěskami na doporučených zastaveních vybavil můj táta, Květnicí doslova nadšený. Táta celou Květnicí navrhl a administrativně prosadil jako přírodní rezervaci (dnes už je jen – podle modernějších norem – uznána a zapsána jako přírodní památka), na založené naučné stezce na jednotlivých zastaveních upozorňující na její krásy a pamětihodnosti, které je nutno nepřehlédnout, jakkoliv je nepřípustné Květnici o ně ochuzovat, ba dokonce pohybovat se mimo označené cesty. Tato naučná stezka nás posléze zavede na zmíněnou step na jihovýchodním svahu, kde se stává také ideální vyhlídkou na město Tišnov. Tuto stezku obětavě udržuje a výborně ji prodloužil i na opačnou a krajinářsky zas jinou stranu Květnice tátův výborný žák a pokračovatel, geonik doc. Ing. Jan Lacina, mimochodem syn tátova kolegy z měšťánské školy Františka Laciny. No – a kdybychom svou strmou výstupovou cestu neopustili předčasně, zavedla by nás až nahoru ke kříži, těsně pod vrchol a nad vstupy do hornických štol.

Jako kluci jsme k výstupu na Květnici daleko častěji volili obtížnou trasu mimo jakoukoliv cestu – po spádnici od samého úpatí hory po stepi přímo nahoru. (To ještě nebylo zakázáno, Květnice ještě nebyla zákonem chráněna.) Tudy nechodil prakticky nikdo – kromě přírodovědců. Takový výstup nás vedl z uličky Pod Květnicí těsně před Povondrovou vilou ostře doprava, po cestě hned za zadními ploty domů na Jungmannově ulici – a pod stepí rovnou nahoru, mezi většími i menšími kameny a skalními útvary vápenců a mezi keři. I jako kluci jsme vnímali kolem sebe krásu všeho, co na jaře rozkvetlo a po celé léto vonělo... Samotné úpatí Květnice tvoří v těchto místech velké šikmo uložené vápencové tabule, po kterých se to – v botách s koženými podrážkami a okovanými podpatky – tak krásně klouzalo... Režisér Martin Frič se svým štábem tam filmoval scény svého filmu o Janošíkovi (podle Mahenova románu). A právě tudy vedly naše výpady na ametysty na Velkou skálu.

Ne vždycky nám ovšem šlo o ametysty. Někdy jsme šli co nejdál a nejvýš – po zprvu popsané cestě kolem Povondrovy vily až ke kříži, prostému velkému dřevěnému kříži těsně pod vrcholem Květnice na severozápadním svahu. To byla a je vápencová oblast, nesoucí vchody do dvou tehdy známých jeskyň Tišnovského krasu. Bývaly většinou otevřené, až později tu větší a známější uzavíraly mřížové

dveře, ale i ty bývaly většinou otevřené. Do jeskyní se tedy dalo aspoň na několik metrů vstoupit – a to s jejich tmou a chladem bylo dobrodružstvím samo o sobě. Po válce, v roce 1945, jsme tam chodili individuálně, osamocene, skládat bobříka odvahy. Dokud válka neskončila, jsme tam chodit nesměli, protože žánní rodiče nemohli vědět, jestli tyto jeskyně a štoly neskrývají partyzány...

Někdy byla cílem i Malá skalka na severovýchodním, více žulovém a slepencovém svahu, s výhledem na Lomničku a k pásmu Sekoře (nejvyšší hory Tišnovského okresu, v dnešních mapách uváděné jako Sýkoř) za Lomnicí; ale to už byla spíše pohodlnější alternativa společné vycházky s rodiči event. i s tetou Bělou, když přijela na víkend na návštěvu. Králova jeskyně, která je právě v této oblasti Květnice, ještě nebyla známa. (Mimochoodem, tišnovského speleologa Krále jsem tátovou zásluhou poznal.)

Malá skalka je nad Lomničkou. Při vzpomínce na tuto ves jsem si připomněl, že při jednom (vzácném) lyžařském výletě jsme v zimě na sněhu šli s oběma rodiči do Lomničky, táta s prázdným ruksakem na zádech. Byla válka a my jsme tam šli ke známému sedlákovi pro proviant, poněvadž měl po zabíjačce a pozval nás. Toto utilitaristické využití zimního sportu dávalo vyšší naději, že nás mine kontrola a pokuta – nemluvě o přínosu sportu jako takového pro zdraví. Samozřejmě tehdy ještě existovaly pouze lyže pro lyžování en bloc, nikoliv sjezdovky či běžky; vázání umožňovalo chůzi i jednoduchý sjezd se svahu. Výlet to byl krásný. Šli jsme okrajem silnice (momentálně nebylo dost sněhu, aby bylo možno přejít přes zoraná pole). A já jsem si při této příležitosti pádem na zasněženou kopku šterku po silnici poprvé zlomil (naštípl) ulnu levého předloktí.

V létě nás naše nejnáročnější výlety vedly do Mezihoří, k říčce Loučce, protékající před svým vústěním do Svatky krásným zalesněným údolím. Z Předklášteří se muselo jít polní (lesní) cestou proti jejímu proudu, po levém břehu. Voda v Loučce byla krásně čistá, ovšem mělká a studená – ale bylo to krásné. Nebyla tam žádná silnice, žádná stavba, žádná železniční trať (dnes tudy vede dvoukolejná rychlíková trať z Tišnova přes Řikonín, do Havlíčkova Brodu a dále do Prahy). A do protějšího svahu údolí ještě nebyla zavrtána nacistická válečná firma DIA-NA. Vzpomínka na tuto krásnou scenerii mně nevymizí z paměti. Když jsme byli cca o 22 let později jako Brňáci v Tišnově na prázdninách – s Helenkou a s oběma dětmi – zavedl jsem je tam, s Jeničkem v kočárku. Ale už jsem jim nemohl ukázat nedotčenou přírodu, jakkoliv Loučka tam teče stále.